

Kurumumuzun şeref üyelerinden Macar âlim Gyula Káldy-Nagy'nin vefatını büyük bir üzüntü ile öğrenmiş bulunmaktayız. Ailesine ve tarihçiler camiasına başsağlığı dileriz.

Türk Tarih Kurumu

PROFESÖR GYULA KÁLDY-NAGY

Gyula Káldy-Nagy 14 Temmuz 1927'de Macaristan'ın Veszprém şehrine bağlı Nagydém köyünde doğdu. Ortaöğrenimini Batı Macaristan'ın önemli bir merkezi olan Sopron'da tamamladı. Budapeşte Péter Pázmány Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde iki yıl öğrenim gördükten sonra aynı üniversitenin Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümü'ne devam etti. Hocaları, her biri kendi dalında uzman olan Profesör Gyula Németh ve Lajos Fekete'ydi. Lajos Fekete'nin uzmanlık alanı olan Osmanlı-Türk paleografyası ve Osmanlı İmparatorluğu tarihi, Káldy-Nagy'nin de ilgisini çekti ve bütün hayatını bu dünya imparatorluğunun tarihini ve özellikle Macaristan'daki Osmanlı hâkimiyetini araştırmaya adanmıştı. 1955 senesinde mezun oldu ve 1957'de aynı bölümde asistan olarak göreve başladı. 1963'te öğretim görevlisi, 1969'da doçent ve 1981'de profesör oldu. 1990 senesinde bölüm başkanlığına seçildi. 1997 senesinde emekli olduktan sonra fahri profesör unvanı kendisine verildi. Bir süreliğine fakültede Profesörler Konseyi Heyeti'nde aktif olarak görev aldı.

İstanbul'da 1960'lı ve 70'li yıllarda yaptığı arşiv çalışmalarıyla, ülkeyle ve bir bütün olarak imparatorluğun temel meseleleriyle ilgili önemli belgelerin mikrofilmlerinin büyük bölümünü toplayarak Macar ilmine çok değerli katkılarda bulundu.

Türkiye'de olduğu süre zarfında Ankara Üniversitesi Hungaroloji Bölümü'nde iki sömestr bulundu. Bunun dışında bir süreliğine Braudel Merkezi üyesi olan Káldy-Nagy, Kopenhag'a, Viyana'ya ve New York'taki Kolombiya Üniversitesi'ne misafir profesör olarak davet edildi.

Yayınladığı ilk önemli elyazmaları Güney Transdanubia'daki Baranya şehrine ait cizye defterleridir. Tarihsel coğrafya alanında da, pek çok çalışma ve harita kullanarak yer isimlerini tanımlama konusunda büyük emek verdi. Osmanlıların hane anlayışını genel hatlarıyla ve Macaristan'ı özel olarak ele alarak inceledi. Cizye ve mufassal defterleri arasında karşılaştırmalar yaptı. Akdeniz ticareti alanındaki çalışmalarının kapsamını genişletti ve Doğu Akdeniz ve Karadeniz limanları gümrük kayıtları üzerine çalıştı. Buda hazinesinin hesap defterlerinin yayını için 4 Mayıs 1558 – 21 Eylül 1560 döneminden kalan listeleri transkribe etti.

1970 senesinde ilki, Macaristan'da tutulan vergi kayıtlarıyla ilgili olan, ikincisi ise Macaristan'daki Osmanlı dünyasını anlatan iki kitabı yayımlandı. Aynı sene 1560–1564 senelerine ait Vác'ın mukataa kayıtlarına dair bir diğer eseri yayımlandı.

Uzun bir süre Buda Sancağı ile ilgili çalışmalar yapan profesör, 1546 ve 1562 mufassal tahrir defterlerini Türkçe, 1559 senesine ait olanları ise Macarca olarak yayınladı. Gyula ve Csanád sancaklarının 1567 ve 1579 senelerine ait defterlerinin tercümesini yaptı. Profesör Káldy-Nagy yukarıda sözü geçen faaliyetlerine paralel olarak erken Osmanlı (hatta Selçuklu) devrinden 1566 senesinde Sultan Süleyman'ın ölümüne kadar olan dönemle ilgili araştırma yaptı. "Suleimans Angriff auf Europa" makalesi Macarca Szulejmán kitabının habercisi oldu. Profesör, bu kitabın genişletilmiş versiyonunu Macar Bilimler Akademisi'ne, bu bilimsel topluluğun doktora derecesini elde etmek için bir tez çalışması olarak sundu. Bu çalışmanın pek çok bölümü çeşitli çalışmalarda